

Läkemedelsregistret

– ger säkra fakta om läkemedel på recept

Läkemedel kan rädda liv och förbättra livet för många patienter. För att ta reda på vilka läkemedel som fungerar bra eller mindre bra för patienterna, kan forskning med data ur Socialstyrelsens läkemedelsregister bidra. Att följa upp läkemedel som hämtats ut mot recept gör det möjligt att undersöka oönskade biverkningar, hitta säkrare kombinationer av läkemedel eller mer effektiva behandlingsmetoder med läkemedel.

Den snabba medicinska utvecklingen gör att allt fler sjukdomar kan behandlas, botas eller lindras med hjälp av läkemedel. Många nya typer av läkemedel har också tagits fram under de senaste åren. Därför följs förskrivningen av läkemedel i ett rikstäckande register.

I läkemedelsregistret samlas uppgifter om de läkemedel som förskrivits och sedan hämtas ut på apoteken. Tack vare registret kan forskare, utredare och beslutsfattare få en mer heltäckande bild av vilka läkemedel som befolkningen använder. Ökad kunskap om hur olika läkemedel förskrivs och vilka hälsoeffekter de har hos patienterna kan på sikt bidra till att förbättra livet för fler. Läkemedelsregistret ger underlag till ny kunskap som kan förkorta sjukdomstiden, minska lidande och rädda fler liv.

När registret bildades 1 juli 2005 förbättrades möjligheten att följa förskrivning av läkemedel på recept i Sverige. Kombinerat med andra uppgifter om patienterna, kan läkemedelsregistret visa på hur effektiva läkemedel är och hur stor andel av individerna med en viss sjukdom eller skada som får de rekommenderade läkemedlen. Där bidrar registret till att göra vården mer patientsäker.

Läkemedelsregistret innehåller uppgifter om alla läkemedel och vissa hjälpmedel (förbrukningsartiklar) som hämtats ut mot recept på apoteken. Uppgifter om läkemedel som ges till patienter på sjukhus eller inom andra delar av vården finns inte med. Läkemedelsregistret omfattar även kostnader för läkemedel samt kön, ålder, folkbokföringsort och personnummer. Även förskrivarens yrkestitel finns i registret.

Foto: Andre Gottfridsson

Nyttan med registret

Registret ger unika förutsättningar för forskning, till exempel att analysera och följa upp hur läkemedel används av befolkningen, både idag och bakåt i tiden. Varje studie blir en pusselbit med ny kunskap för att förbättra vården.

Uppföljningarna kan belysa frågor som:

- Vilka nyttor och risker finns med läkemedelsbehandling?
- Hur används läkemedel bland barn, och hur har dessa läkemedel gett barnen förbättrad hälsa på sikt?
- Hur ofta får patienter de läkemedel som rekommenderas i nationella riktlinjer och vårdprogram?
- Finns det några biverkningar som upptäcks först efter lång tid?
- Finns det skillnader i hur läkemedel förskrivs, till exempel mellan könen eller mellan olika delar av landet?
- Fungerar läkemedlet effektivt för de sjukdomar som det godkänts för?

Data från registret kan användas inom olika områden där vården kan dra nytta av tillgången till uppgifter om läkemedel. Det är bland annat möjligt att planera framtidens vårdkapacitet och utbud med stöd av information från läkemedelsregistret. Dessa prognoser kan också ligga till grund för politiska beslut och prioriteringar. Biverkningar kan följas via läkemedelsregistret i kombination med andra källor. Det är extra viktigt för att snabbt kunna sätta in åtgärder, om det skulle visa sig att ett läkemedel ger oväntade biverkningar som behöver följas upp. Läkemedelsregistret används i Socialstyrelsens arbete med att utveckla sätt att följa upp kvaliteten i hälso- och sjukvården, eller till öppna jämförelser. Dessa jämförelser är också till nytta för läkemedelsbranschen för att fortsätta att utveckla bättre läkemedel. Läkemedelsföretag kan till exempel använda registrets sammanfattande, öppna information för att göra egna analyser av läkemedelsanvändningen i landet. Snabb och enkel tillgång till registerdata gör användningen av läkemedel säkrare för alla.

Läkemedelsregistret används i forskning och analys

Äldre personer använder ofta flera läkemedel samtidigt. Att använda flera läkemedel samtidigt ökar risken för oväntade biverkningar eller andra komplikationer. Ett läkemedel kan förstärka eller försvaga effekten av ett annat. I värsta fall kan ett läkemedel helt slå ut de tänkta effekterna av ett annat läkemedel, med allvarliga hälsotillstånd som följd. Därför är det angeläget att följa upp förskrivningen av läkemedel just till den äldsta delen av befolkningen.

Foto: Socialstyrelsen

“Vi har sett att andelen barn som får adhd-läkemedel varierar mycket mellan olika kommuner. Den kunskapen har vi fått fram genom analyser av läkemedelsregistret. Där andelen barn som får adhd-läkemedel är mycket låg kan det vara så att alla barn som skulle behöva adhd-läkemedlen inte får tillgång till dem, trots att de har behov.”

Peter Salmi, utredare inom psykiatri på Socialstyrelsen.

Historik

Läkemedelsregistret bildades 1 juli 2005. Då startade möjligheten att samla in rikstäckande information om vilka läkemedel som förskrivits och hämtats ut mot recept på apotek.

Sekretess och säkerhet

All information i läkemedelsregistret skyddas av absolut sekretess. Det finns möjlighet att lämna ut uppgifter för bland annat forskning, men bara efter särskild prövning i varje enskilt fall. Dessutom är användningen av registeruppgifterna begränsad till statistik, forskning och epidemiologiska undersökningar, samt uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring. Den som är registrerad har rätt att få ta del av registeruppgifterna om sig själv.

Hos Socialstyrelsen skyddas uppgifterna på flera sätt, både genom att fysiskt förvaras där ingen obehörig har tillgång och i en särskild IT-miljö som är helt skild från resten av myndighetens IT-miljö och från Internet. Dessutom har endast ett fåtal utvalda medarbetare tillgång till uppgifterna.

Mer information finns på www.socialstyrelsen.se